

סדר
תפילות מכל השנה

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

ד"ה "להבין עניין נטילת ידיים" (א)

פרשת משפטים

תשפ"ה

לומדים יקרים,

השבוע אנו מתחילים לפרסם סדרה של שלושה שיעורים על ד"ה "להבין עניין נטילת ידיים" מסידור עם דא"ח, והשבוע מפורסם השיעור הראשון. כרגיל, במקביל לשיעורים החדשים אנו מפרסמים חלק מביאור הרב לתורה אור על פרשת השבוע.

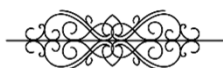

תוכן העניינים

- נטילת ידיים: תקנת חכמים.....3
- קליפת הציפורניים וחיבורה לגוף.....5
- השתלשלות המידות בכלים מעשיים.....9
- הפרדת הכוח העליון למספר כוחות.....13
- סיכום.....16

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

להבין ענין נטילת ידיים. הנה צריך להבין מה שראו חכמי ישראל לתקן נטילת ידיים בזמנם בכלל השמונה עשרה דברים שגזרו, ולא קודם לכן.

הנביאים, הנוסח של הגמרא הוא הרבה פעמים מאוד פשוט, וגם דברים שהם מרעישים במיוחד נאמרים בצורה פשוטה, וכך גם הלאו הזה נקרא בסך הכל 'לאו דלא תסור'. בלאו הזה יש בעצם את האישוש התיאורטי של הסמכות והקדושה לכל דברי חכמים. התורה בעצם אומרת שאם יש מצב שבו "יפלא ממך דבר", כלומר יש איזשהו דבר שהוא לא ברור, אז הולכים לחכמים והם אומרים ומצווים לנו מה לעשות – לא בכלל שהם אנשים יפים, אלא בגלל שהתורה נותנת לנו ציווי לשמוע לדברי חכמים.

אגב, בירושלמי (עבודה זרה פ"ב ה"ז) יש דיון מי עדיף: החכם או הנביא, או בנוסח הבבלי ש- "חכם עדיף מנביא" (בבא בתרא יב,א). מובא משל למלך ששולח שליח, והוא אומר שהשליח שלו יבוא הוא צריך להביא איתו מסמך של ייפוי כוח, ורק אם יש לו את המסמך הזה אז צריך לשמוע בקולו. בנוסף, הוא שולח עוד שליח אחר, שעליו הוא אומר שהוא לא צריך להראות שום מסמך, אלא אליו צריך לשמוע בכל מקרה. ברור שהשליח שמקבל סמכות קבועה ושהוא איננו צריך להראות איזשהו מסמך הוא שליח יותר חשוב. והירושלמי אומר שבאותו אופן כשהקב"ה שולח נביא הוא אומר שהוא צריך להביא איתו איזשהו סימן: "כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת" (דברים יג,ב), ורק אז יהיה אפשר לשמוע בקולו. אבל כאשר הקב"ה מצווה לשמוע אל החכם – הוא לא דורש שהחכם יעשה

נטילת ידיים: תקנת חכמים

בזמן הקרוב נעבור לעסוק בדברים שהם לא פירושי פסוקים, אלא בעניינים של נטילת ידיים. להבין ענין נטילת ידיים, הנה צריך להבין מה שראו חכמי ישראל לתקן נטילת ידיים בזמנם בכלל השמונה עשרה דברים שגזרו, ולא קודם לכן. לפי ההגדרה הפורמלית, נטילת ידיים היא אחת משבע המצוות דרבנן. באופן כללי יש הרבה מצוות שהן מדברי חכמים, אבל כאשר מדברים על שבע המצוות מדרבנן הכוונה למצוות שעליהן יש ברכה, כיוון שעל הרבה מאוד מהדברים שחכמים תיקנו אנחנו לא מברכים, ומהצד הזה שבע המצוות הללו מיוחדות.

אחת השאלות הענייניות בנוגע לכך היא שכאשר אנחנו מניחים תפילין, אנחנו אומרים "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להניח תפילין", ואומרים את הברכה הזו בגלל שכתוב בתורה שצריך להניח תפילין, ובאותו אופן לדוגמה גם מברכים על אכילת מצה. אבל הבעיה במצוות שהן מדברי חכמים, נוגעת לשאלה: איפה ציוונו? או באופן אחר: איך אפשר להגיד על מצוות דרבנן ש- 'ציוונו'? למעשה, יש על כך כבר דיון בגמרא (שבת כג,א), והתירוץ העיקרי שם הוא שיש בתורה מצווה כללית, שאמנם היא אחת מהמצוות החשובות אבל אנחנו לא נוהגים לכתוב אותה באותיות גדולות: "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים יז,יא). בניגוד לדברי

דהלוא ידוע דאחיזת הקליפה מן הציפורניים, כמו שכתוב בזוהר על פסוק "הנה מיטתו שלשלמה" כו': "בטופרהא אחידת" כו'. וענין צמיחת הציפורניים, אשר בהתחלתם יהיו להם עדיין קצת שייכות וערך לבשר האצבעות, כי הציפורן בתחילתו מיד בבשר יש בו טיפת דם כו' ונחשב עם הבשר כדבר אחד, ולכן ירגיש כאב בחתיכתו כמו שירגיש כאב בחותכו בבשר כו'. ובצמיחת הציפורן בהגדלה מעט יהיה למהות נפרד לגמרי, עד שגם כשיחתוך אותם לא ירגיש האצבע, אפילו בעודנו סמוך לאצבע. אבל מכל מקום צואתו עדיין חוצצת, מפני שנבלע עם הבשר עד שיכאיב בהמשכתו.

הנביא הורה. הפוסקים כותבים שהדבר נכון גם לגבי חכמים: גם הם לא יכולים לבטל מצווה לפי רצונם, אבל הם יכולים להגיד שבמציאות מסוימת לא צריך לקיים את המצווה – ואז יש חובה לשמוע בקולם.

לעניינו, יוצא שלחכם יש יפוי כוח מיוחד לדבר בשמו של הקב"ה, וממילא כשהוא מורה להדליק נרה חנוכה אז אפשר לברך על זה "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו" – מכיוון שהקב"ה כביכול אומר: 'מה שהוא אומר זה ציווי שלי, הוא לא ציווה את זה על דעת עצמו אלא הוא עשה את זה מכוחי'. זהו בעצם ההסבר לכך שניתן לברך על נר חנוכה, על קריאת מגילה, על נטילת ידיים ועל עוד כמה מצוות; אפשר לומר "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו" מכיוון שאמנם הקב"ה לא אמר את זה דרך משה רבנו, אבל הוא אמר את זה רב מסוים.

רק להעיר הערה נוספת: כאשר מוסיפים את שבע המצוות דרבנן לתרי"ג מצוות, יוצא שמספר המצוות הכללי הוא 620, ובגימטרייה יוצא 'כתר' – והמספר הזה הוא מספר האותיות שיש בעשרת הדברות, משום שכל אות שייכת למצווה אחת. העניין הזה מוזכר בכל מיני

איזשהו מופת. מהצד הזה, יוצא שהסמכות של חכמים היא גדולה יותר מאשר של הנביאים.

אמנם, יש גם צד שבו הנביא והחכם שווים. כתוב בתורה שדברי התורה קיימים לעולם ואי אפשר לשנות אותם, ולכן אם למשל יבוא נביא ויאמר שצריך לעבוד עבודה זרה, אז זה לא משנה מה הוא יעשה – גם אם הוא יעמיד את השמש באמצע השמיים – עדיין אסור לשמוע בקולו וצריך להוציא אותו להורג. מדוע? מפני שהקב"ה אומר: אם קיבלתם נבואה כזאת, זה אומר שזו נבואת שקר ואיש שקרן, ולכן צריך להרוג אותו. ובכל זאת ישנה אפשרות לבטל מצווה לפי שעה, זאת אומרת שהנביא רשאי לומר שבזמן הזה ובמקרה הזה לא מקיימים איזושהי מצווה או שצריך לעשות אותה באופן אחר. לדוגמה, למרות שאסור להקריב קורבנות מחוץ למקדש אליהו מקריב קורבנות בהר הכרמל, משום שבזמן ובמקום הללו זו הייתה המצווה. דוגמה אחרת שהיא שכשחנכו את בית המקדש הראשון עשו את חגיגות לחנוכת הבית בערך מהשבעה לחודש השביעי למשך שבועיים, למרות שהחגיגות הללו כללו גם את יום כיפור – מכיוון שכך

וענין צמיחת הציפורניים, אשר בהתחלתם יהיו להם עדיין קצת שייכות וערך לבשר האצבעות. כלומר הציפורניים הרי הולכות וגדלות, ובתחילתן יש קצת קשר עם הבשר של האצבע. כי הציפורן בתחילתו מיד בבשר יש בו טיפת דם כו', ונחשב עם הבשר כדבר אחד. אם מישהו יגזוז ציפורניים עד הקצה האחרון שלהם, אז הוא יראה שהציפורן גדלה מן הבשר ויש לה איזשהו קשר איתו, וכיוון שכך יש בה גם קשר מסוים לדם. ולכן ירגיש כאב בחתיכתו, אם מישהו יחתוך את החלק הזה של הציפורן, כמו שירגיש כאב בחותכו בבשר כו'. ובצמיחת הציפורן בהגדלה מעט, כאשר הציפורן הולכת וגודלת לה, יהיה למהות נפרד לגמרי, עד שגם כשיחתוך אותם לא ירגיש האצבע, אפילו בעודנו סמוך לאצבע. מעבר לגבול מסוים, אפשר לחתוך ציפורניים מבלי להרגיש שום כאב. מדוע? מפני שהציפורן במהותה קשורה ושייכת לקליפות. בדרך כלל, לחלקים שונים בגוף יש קשר מסוים אחד עם השני, ולכן אם אני פוגע בחלק אחד אני יכול גם להרגיש כאב במקומות אחרים. אבל אם אני פוגע בציפורן, ובאותה מידה גם בשערות – אז אני לא מרגיש שום דבר.

אבל מכל מקום צואתו עדיין חוצצת, מפני שנבלע עם הבשר עד שיכאיב בהמשכתו, כמו בשערות. מהי 'צואת הציפורן'? כמו שכולם יודעים, ולא צריך להיות בשביל זה מלומד בחסידות, מתחת לציפורניים מצטבר לכלוך. הלכלוך הזה לא נחשב לדבר זר, אלא נחשב שגם לו יש קשר מסוים עם הבשר, ולכן הוא עושה חציצה

מקומות, וכך למשל גם כתוב ש-"עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות" (עוקצין ג,יב), ואומרים שזה חצי מ-620, והצדיקים כביכול מקבלים עולם על כל שתי מצוות. לענייננו, יש כל אגדות בעניין, אבל מצוות נטילת ידיים נוצרה בזמן הבית השני, והיא מצווה שתיקנו אותה כש-"גזרו על שמונה עשר דבר". יש רשימה של שמונה עשרה גזרות, שהיא נזכרת באופן לגמרי מקרי במסכת שבת (ראה משנה שבת א,ד), שחלק ממנה אנחנו עדיין מקיימים וחלק ממנה כבר לא רלוונטי אלינו. כאמור, אחד מהדברים הללו הוא נטילת ידיים, והשאלה היא מה קרה שגזרו את זה דווקא אז? הלו היו ידיים גם לפני כן, ומה קרה פתאום שהחליטו שצריך לגזור וליטול ידיים לפני האוכל?

קליפת הציפורניים וחיבורה לגוף

אמנם השאלה היא 'הלכתית-היסטורית', אבל אדמו"ר הזקן מיד קופץ לעולם אחר. דהלוא ידוע דאחיזת הקליפה מן הציפורניים, הקליפות הן הכוחות של הרע, עם כל המדרגות שלהן, והן נאחזות בציפורניים. כמו שכתוב בזוהר על פסוק "הנה מיטתו של שלמה" כו' (שיר השירים ג,ז): "בטופרה אחידת" כו' (ראה זוהר ח"ג ס,ב), הקליפה אוחזת בציפורניים. יש קליפות בציפורניים ויש קליפות גם בשערות, וישנו מנהג בישראל שגם לאחר קציצת ציפורניים וגם לאחר תספורת, צריך ליטול ידיים. מדוע? מפני שנוגעים אז בדבר ששייך לקליפה, ולא רוצים שהוא יישאר על הידיים.

וכשיגדלו בהגדלה רבה, כענין "ועשתה את ציפורניה" כו', הרי זה נפרד לגמרי ממש – כאילו הוא לבוש לבד, כמו המנעל לרגל וכפרסות הסוס כו', ודי לחכימא. מה שאין כן בשערות, שאף שיגדלו הרבה מאוד ירגיש כאב במשכו אותם, כסופם כתחילתם כו'. אבל הציפורן כל שהולך וגדל – מתגשם יותר כו', ודי לחכימא. ועיקר טעם ההפרש בין השערות להציפורניים, הוא לפי שהשערות הם בחינת 'מותרי מוחין', והציפורניים הם 'מותרי החיות' של הדם שביד.

וכדי לשפר לסוסים את ההליכה, כשמטפלים בהם חותכים להם חלק מהפרסה וזה לא כואב להם.

מה שאין כן בשערות, שאף שיגדלו הרבה מאוד ירגיש כאב במשכו אותם, כסופם כתחילתם כו'. גם השערות הן דבר נפרד. כאמור, אם אני אחתוך בבשר של שאר חלקי הגוף אני כנראה ארגיש הרגשה מאוד לא נעימה – כאב גדול יותר או פחות, אבל כשמספרים את השערות לא מרגישים כאב; אפשר לחתוך את השערות איך שרוצים ולא יהיה להן אכפת. אבל עדיין, אם אני מושך למישהו בשיער – זה כנראה לא יהיה לו מאוד נעים. אבל הציפורן כל שהולך וגדל – מתגשם יותר כו', ודי לחכימא. רואים שכשהציפורן גדלה אז הקשר בינה לבין הגוף נעשה יותר רופף, עד שלבסוף זה כבר בכלל לא משנה. אבל כשאני עוסק בשיער, מתברר שאפילו כשהשיער ארוך – אם מושכים בו זה עדיין כואב. זאת אומרת שלמרות שיש הרבה דמיון מכל מיני בחינות, גם למשל מבחינה ביולוגית, במובן זה ששניהם נובעים מתוך הגוף אבל הם לא חלק מהגוף ואין להם עצבי מגע – הרי שעדיין קיים ביניהן הבדל.

ועיקר טעם ההפרש בין השערות להציפורניים, הוא לפי שהשערות הם בחינת 'מותרי מוחין', והציפורניים הם

– מה שיכול להיות רלוונטי לנטילת ידיים או לטבילה במקווה. זאת אומרת שאם כמות מסוימת של לכלוך מתחת לציפורן זה נחשב לחציצה, כיוון שבמידה מסוימת הוא צמוד לבשר.

וכשיגדלו בהגדלה רבה, כענין "ועשתה את ציפורניה" כו' (דברים כא, יב), הרי זה נפרד לגמרי ממש. הציפורן גדלה עד גבול מסוים, וכשהיא גדלה מעבר לגבול הזה ההרגשה נעשית יותר ויותר רופפת. זה אחד הפירושים למה שאשת יפת תואר צריכה לעשות: "ועשתה את ציפורניה" – כלומר לגדל ציפורניים ארוכות. מדוע? מפני שמעבר לאורך מסוים הציפורניים הן כבר לא מגרות במיוחד, ואז כשאותו אחד שלקח אותה משדה הקרב יראה שיש לה ציפורניים ארוכות, כבר לא כל כך ירצה אותה.

מכיוון שבגודל הזה כבר אין הרגשה בציפורניים, כמו בשערות, הרי שכשהן נפרדות מהגוף זה כאילו הוא לבוש לבד, כמו המנעל לרגל וכפרסות הסוס כו', ודי לחכימא. אם אני חותך את הנעל אז זה בוודאי לא יהיה אכפת לרגל, מכיוון שהנעל היא דבר זה עבור הרגל. אותו הדבר נכון לגבי לפרסת הסוס או פרסת הפרה, שמבחינה ביולוגית היא אנלוגית לציפורניים שלנו, כלומר פרסת הסוס היא בעצם הציפורן של הסוס. מסיבות שונות

זו בעצם ההגדרה של הקליפה: זה דבר שמצד אחד אין לו מקור חיים אלא הקב"ה, שהוא המקור שמחייה את הכול ואין שום דבר שלא בא ממנו, אבל מצד יש לו כביכול קיום עצמאי שנראה שהוא לא קשור למקור שלו. אף על פי כן, לא חשוב כמה הדבר הזה הוא רחוק ומגעיל ומרושע – הכל בא מהקב"ה, מכיוון שאין חיים וקיום מבלעדי הקב"ה, וכל סוג של חיים או של קיום נובע בהכרח מהקב"ה. זה דבר שאנחנו אומרים כל יום בתפילה, אלא שבתפילה אומרים את זה בצורה קצת שונה ויותר מנומסת ממה שכתוב בפסוק. בתפילה אומרים "יוצר אור ובורא חושך, עושה שלום ובורא את הכל", אבל המקור לכך הוא מספר ישעיהו, והוא הרבה יותר בוטה: "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע". הנקודה שם היא שהקב"ה אחראי גם לאור אבל גם לחושך; הוא דואג גם לשלום עם כל מעלותיו אבל גם לרע.

אם כן, אין בריה שיש לה קיום עצמאי ללא הקב"ה, ומקור החיים והקיום הוא אחד. אלא שעדיין יש הבדל בין דברים שהם קרובים לדברים שהם רחוקים מהקב"ה, וזה מה שעושה את ההבדל בין קדושה לקליפה. שוב, מה שאני רוצה לומר זה שהרע הוא לא דבר שקיים לעצמו, אלא הוא סוג של עיוות או קלקול של דבר אחר. זאת אומרת שיש את הקדושה שהיא דבר שהוא פחות או יותר נקי, והקליפה היא בעצם סוג של עיוות שלה. המשל הטוב ביותר לדעתי לעניין הזה, למרות שהוא לא מופיע בספרים – משום שלא היה להם את הידע הזה, הוא

'מותרי החיות' של הדם שביד. במובן מסוים, השערות צומחות כמו גולגולת, ואפשר להגיד שהן ה-'מותרות' של המוח שבראש. זאת אומרת שיש את המוח, והוא מפריש מעצמו כל מיני דברים שהם לא שייכים אליו, ולכן השערות הן דבר שמצד אחד צומח מתוך המוח אבל מצד שני הוא נעשה זר לגמרי. זוהי בעצם הנקודה של הציפורניים והשערות: הן חלק מהגוף של האדם, הן צומחות וגדולות מתוכו, אבל כבר אין לו שייכות אליהן.

למעשה, זו בעצם ההגדרה היסודית של הקליפה. ביסודו של דבר, הקליפות הן כל הכוחות והעניינים והמהויות של הרע שיש בעולם, בכל הדרגות שלו: מן הדרגה הנמוכה של רע שניתן לתיקון, עד לרע גמור שהוא לא בר לתיקון. בכל הדרגות הללו של הרע, העניין הוא שהקליפות – כמו הציפורניים – לא צומחות מעצמן, אלא הן צומחות מתוך גוף חי, אבל אחרי זמן הן מאבדות את הקשר. לכן למשל אומרים שלקליפה אין מקור, וזה בעצם קשור לעיקרי האמונה שלנו: לדברים הרעים שקורים בעולם אין מקור בפני עצמו; זאת אומרת שזה לא שיש מקור של טוב ומקור של רע, אלא שניהם נובעים מאותו המקור. ההבדל ביניהם הוא שהדברים שבקדושה סמוכים יותר אל השורש, והדברים שלא בקדושה הם רחוקים יותר, עד שמגיעים לדברים שהמגע שלהם הוא כל כך רופף עד שהם נעשים כביכול עצמאיים לגמרי והם כבר לא חלק מהמערכת.

כי הדם שהוא הנפש המחיה אברי היד הוא כבר מצומצם מן השכל צמצום אחר צמצום, כידוע. והשכל הוא עיקר מקור החיות לכל האיברים כידוע כו', על כן גם הפסולת והמותרות שלו הם מותרים דקים בערך כו'. והנה, הידיים אין בכוחם למזג אופן חיותם מן הנפש אלא בעשיה בפועל ממש. דהיינו, הפעולה והעסק לצייר ולבנות, או לכתוב, או ליתן צדקה וחסד לעני בפועל ממש כו'.

שלנו, של איזשהו יצור או מפלצת שיושב בפתח על יד הדלת, ומחכה שהוא יוכל להיכנס; וכשהוא נכנס כל מה שהוא עושה זה לחבק ולנשק אותי. הוא נצמד אליי חזק, הכל נעשה מתוך אהבה רבה, אבל אז הוא הופך להיות הפרזיט שלי – ואז כבר נהיה מאוד קשה לנתק אותו. למי שיש איזה ניסיון עם חטאים, יודע שזה יותר קשה לנתק אותם מאשר לחבק אותם; הרגע הראשון כולו מלא אהבה, הוא בבחינת "אליך תשוקתו", ואחר כך פשוט מאוד קשה להתנתק מהם.

המנהג של חברה קדישא בירושלים, שהוא על דרך הקבלה, הוא שכאשר אדם מת לא נותנים לילדים ללכת איתו לקבורה. זה לפעמים נראה מפחיד, והרבה אנשים לא יכולים לשאת את זה, במיוחד כשההורים נפטרים, מפני שאז בעיקר מי שמלווה אותם אלו אנשים זרים. אבל אחת הסיבות לעניין הזה היא שכשמישהו מת אנחנו מנסים במובן מסוים לנקות אותו, להוליך אותו לעולם הבא כשהוא נקי, ובשביל זה צריך לנתק ממנו את כל היצורים הלא טובים שהוא הוליד בעולם. כשאדם בונה יחסים, אולי שלא כדרך הטבע, עם כל המפלצות הרעות הללו – אז הוא מוליד מהן ילדים, ובסופו של דבר אלו הילדים שלו. לכן, אם יתנו לילדים שלו שהם בשר ודם ללכת איתו – ונניח

שהקליפות דומות לוורוסים. הוורוס הוא יצור שאין לו חיים בפני עצמו, הוא לא יכול לגדול בפני עצמו; הוא יכול לחיות רק מזה שהוא מגיע לאיזשהו תא חי והוא פרה ורבה בתוכו. שם וא גם עושה את כל הנזקים, אבל הוא כשלעצמו הוא רק אלמנט של עיוות, ולא אלמנט של חיים בפני עצמם. לכן, הוורוסים לא נמצאים בעולם כדברים חיים בפני עצמם, אלא הם מתקיימים רק על ידי זה שהם נמצאים בתוך חיים אחרים. באותו אופן, הקליפה לא יכולה לחיות בעצמה, אלא היא יכולה להתקיים רק על ידי זה שהיא שואבת חיים מדבר שהוא לא קליפה.

מדוע למשל אני לא יכול להגיד ליצר הרע שלי: 'תעזוב אותי, תחיה לחוד! נעשה הפרדת כוחות – אתה תתעסק בשלך, ואני אשב ואלמד, אתפלל ואעשה את המצוות?' מפני שהיצר הרע זקוק לי, ולמעשה הוא לא יכול לחיות בלעדיי. מעין זה גם הקב"ה אומר לקין בתחילת ספר בראשית: "לפתח חטאת רובץ ואליך תשוקתו" (בראשית ד, ז), כלומר: היצר הרע אוהב אותך מכיוון שאתה החיים שלו, אתה זה שמפרנס ומזין אותו. במובן מסוים, היצר הרע אוהב את הטוב ומשתוקק אליו מפני שהוא זקוק לו, שהרי בלי הטוב אין לו קיום. יש כל מיני תיאורים מאוד ציוריים, לא בספרים

כמו הדם שבמוח, הוא כביכול דם מסוג אחר. הדם שנמצא במוח הוא הנפש של המוח, והדם שנמצא ביד הוא איזשהו אופן אחר של הדם, מפני שהוא מצומצם יותר. והשכל הוא עיקר מקור החיות לכל האיברים כידוע כו', על כן גם הפסולת והמותרות שלו הם מותרי דקים בערך כו'. מותרות המוח הן השערות, ואלו קליפות שהן לכאורה יותר יפות ויותר אלגנטיות, ובאופן כללי הן יותר דקות. לעומת זאת, הציפורניים שצומחות מהידיים הן קליפות קצת פחות יפות, והן גם יותר עבות וגסות.

השתלשלות המידות בכלים מעשיים

והנה, הידיים אין בכוחם למזג אופן חיותם מן הנפש אלא בעשיה בפועל ממש. גם הידיים מקבלות חיות מהנפש, אלא שהן כשלעצמן הן לא יכולות לעשות הרבה. מתי הידיים יוצרות דברים מסוימים? כשהן עושות משהו בעשייה בפועל, כלומר רק כשהיד או הרגל פועלים בתוך העולם, אז אפשר לגלות את חיות הנפש שיש בתוכן. דהיינו, למשל הפעולה והעסק לצייר ולבנות, או לכתוב, או ליתן צדקה וחסד לעני בפועל ממש כו'. היד יכולה לעשות כל מיני דברים, כמו בשיר המפורסם 'עשר אצבעות לי יש'. אז אמנם הן כשלעצמן לא יכולות לעשות הרבה, אולי קצת לעלות למעלה או לרדת למטה. אבל כמכשירי פעולה, הן יכולות ליצור עולם שלם, ולא רק את העולם אלא את הגוונים השונים שיכולים להיות בו: הן

שיש לו שלושה, ארבעה, או עשרה ילדים – אז ילכו איתו גם כל שאר הילדים שלו, שהם יכולים להיות גם כמה אלפים או רבבות. גם הילדים הללו אוהבים אותו, וגם הן יכולים לומר לו: 'אתה הולדת אותנו, אתה אבינו! החטא לא נוצר לבדו, אלא אתה גם האבא של כל החטאים שלך!'. משום כך נוהגים שהילדים לא ילכו לקבורה של הוריהם, מכיוון שמניחים או מקווים שכמו שהילדים שהם בשר ודם נשארים בבית, כך הילדים הרוחניים והלא סימפטיים יישארו שם.

גם העניין הזה קשור לכך שהחטא דבוק בצד של הקדושה, שאין לו מקור אחר לחיות ממנו, שאין לו קיום עצמאי וכל הקיום שלו הוא רק מזה שהוא נדבק באדם. זה אמנם לא מחמיא, אבל כתוב בגמרא (ראה סוכה נב,א) שהיצר הרע נטפל ליהודים יותר מאשר לגויים. מדוע? מכיוון שככל שמישהו יותר קדוש כך החטא אוהב אותו יותר. בהמשך שם גם כתוב ש-"ובתלמידי חכמים יותר מכולם", זאת אומרת שאם מישהו הוא תלמיד חכם, אז לקליפות יש אהבה עוד יותר גדולה אליו: הן מעריצות אותו, מנשקות את כפות רגליו ונדבקות אליו.

לעניינו, גם הקליפות של השערות והציפורניים גדלות מתוך האדם. הן אמנם יוצאות החוצה, אבל הן בכל זאת עדיין דבוקות באדם, אלא שיש ביניהן איזשהו הבדל: השערות הן 'מותרי המוחין' והציפורניים הן 'מותרי החיות של הדם שביד'. כי הדם שהוא הנפש המחיה אברי היד הוא כבר מצומצם מן השכל צמצום אחר צמצום, כידוע. הדם שביד הוא לא

ופעולה זו המשכה היא, אבל כבר נתגשמה מן המשכות חסד רוחני שבלב לעשות דבר פלוני או ליתן מעות לעני פלוני וכדומה. וכידוע בעניין כלי החסד דאצילות, שהוא הגבלת אור האהבה לעשות חסד כו', כן עוד יושפל כלי החסד שבלב להיות בפעולה גשמית באברי הידיים כו'.

ועל פי זה יובן למעלה במידת מלכות דאצילות, שמדת החסד שבה הוא כל עיקר מקור כוח הפועל בנפעל, כמו שכתוב: "כי אמרתי עולם חסד יבנה" כו'. אך לפי אופן הנפעל כן ישתלשל אור מדה זו בכלים מכלים שונים כו', ואם כן עולם העשייה ובפרט גלגל המזלות ששופע דומם, צומח, חי, מדבר הגשמי מאוד כידוע.

הכוונה רק כדי לעשות משהו, אלא כדי שהאהבה תוכל לבטא את עצמה.

אני יכול לומר שרגש האהבה נמצא בתוכי, אבל בשביל עצם קיומו של הרגש הוא לא חייב לבוא לידי ביטוי. אלא שהאהבה, ולהבדיל גם רגש של שנאה, יש להם תשוקה תמידית לבטא את עצמם, ולכן אנחנו מנסים לבטא את האהבה או השנאה בכל מיני דרכים. שוב, בלב אי אפשר לעשות הרבה דברים חוץ מזה שיהיה את הרגש בעצמו; כדי שהדברים ייעשו, צריך להשתמש בכלים עוד יותר נמוכים מהלב – כלי הידיים, וכלי הידיים הללו הם אלו שיכולים לבטא את כוח החסד או כוח האהבה שיש בתוך האדם, ולהביא אותו לידי עשייה והשפעה. זאת אומרת שאם אני אוהב מישהו ואני רוצה לבטא את זה לא רק בדיבור, זה לא משנה אם אני נותן לו מתנה או מעניק לו חיבור – זה דבר שאני עושה אותו בידיים. הרגש או האהבה כשלעצמם לא יכולים להתבטא לבדם, ולכן הם צריכים את כלי המעשה של הידיים כדי שיביאו אותם לידי ביטוי.

ועל פי זה יובן למעלה במידת מלכות דאצילות, שמדת החסד שבה הוא כל

יכולות לצייר, לבנות, להכות בפטיש או לתת צדקה.

ופעולה זו המשכה היא, אבל כבר נתגשמה מן המשכות חסד רוחני שבלב לעשות דבר פלוני או ליתן מעות לעני פלוני וכדומה. וכידוע בעניין כלי החסד דאצילות, שהוא הגבלת אור האהבה לעשות חסד כו'. החסד הוא כוח חיצוני של המידה הפנימית שנמצאת בתוך האדם. זאת אומרת שהחסד הוא ביטוי של מידת האהבה הפנימית. האהבה כשלעצמה היא רגש פנימי, אבל היא גם רוצה להתבטא איכשהו – וכשהיא באה לידי ביטוי זה מתרחש על ידי איזשהו מעשה, שהמעשה הזה הוא מעשה החסד, מפני שהוא סוג של נתינה והתקרבות לאיזשהו דבר – וכאמור, זהו הביטוי החיצוני של האהבה הפנימית. כן עוד יושפל כלי החסד שבלב להיות בפעולה גשמית באברי הידיים כו'. האהבה כשלעצמה לא יכולה להתבטא, מפני שהיא בסך הכל רגש שאין לו אמצעי ביצוע. כל אחד יכול להגיד 'אני אוהב', ומצד מסוים גם כשהוא אומר שהוא אוהב הוא מוריד את מדרגת האהבה הפנימית לאיזשהו גילוי. אבל גילוי שלם יותר שלה הוא כאשר עושים איזשהו מעשה; ואין

הראשוניים, ולכוחות הללו יש את השר שממונה עליהם. השר או המלאך הזה הוא בעצם הכוח הפנימי שנותן את החיות והקיום לכוחות ולפעולות הללו. זה כמו שכתוב שלכל עשב ועשב יש מלאך שמכה אותו ואומר לו גדל (בראשית רבה י,ו), כלומר הוא זה שדואג לכך שהעשב הזה יצמח. מכיוון שהקב"ה לא צריך לשלם למלאכים שכר עבודה, אז הוא יכול לעשות שלכל עשב יהיה מלאך משלו שידאג לו, ושהוא זה שנותן לו את הכוח לצמוח.

אם רק נחשוב על זה לרגע, צמיחה היא תופעה מוזרה, וזה לא ברור מאליו שדברים צומחים. מכיוון שהעולם בנוי ככה אנחנו כבר רגילים לזה, אבל למעשה יש הרבה מפלאי או מפעולות העולם שאלו דברים מופלאים שצריך להגיד עליהם: 'יש מישהו שרוצה שהדברים הללו יעבדו כן, שהדברים יתחברו בצורה מסוימת'. מה הכוונה? העניין הוא שאפשר לקחת את כל החומרים שיש בעשב: כך וכך פחמן, כך וכך מימן, כך וכך חמצן וכן הלאה – ולשים אותם בתוך צנצנת, אלא שמה שיקרה הוא שכנראה הצנצנת תישאר צנצנת עם כל הדברים הללו. זאת אומרת שכדי שכל החומרים הללו ירכיבו ביחד צמח ויגרמו לו לצמוח, צריך משהו מיוחד. כדי להעביר את החומרים הגולמיים הללו לצורות מסוימות ומסודרות – שמצד מסוים זה נוגד את האנטרופיה – דרוש מישהו שיעשה את זה באופן אקטיבי. זוהי בעצם הנקודה של 'השר שבגלגל' – של הכוח, של המלאך הקטן שדואג לכך שהדברים

עיקר מקור כוח הפועל בנפעל. הכוח החסד נמצא בתוך המלכות, מכיוון שהמלכות היא כלי העשייה של הקב"ה. זאת אומרת שהאופן שבו מתבטא כוחו של הבורא – או של העושה, מצד אחר – הוא המלכות, שהיא כוח הפועל בנפעל. כמו שכתוב: "כי אמרתי עולם חסד יבנה" כו' (תהילים פט,ג). הבנייה של העולם היא מצד החסד, כלומר הקב"ה מתבטא על ידי זה שהוא בונה עולם חסד, וזה נעשה על ידי המלכות – שהיא מעבירה את הדברים אל עשייה בתוך העולם הזה. אך לפי אופן הנפעל כן ישתלשל אור מדה זו בכלים מכלים שונים כו'. יש את החסד בכללו, והוא מגיע אל המלכות – שהיא כלי הפעולה, כלומר היא הכלי המתווך בין ההוויה הפנימית להוויה החיצונית. אבל גם הכלי המתווך הזה לא עושה דברים בפני עצמו, אלא הוא פועל בתוך אינטראקציה מסוימת עם המציאות. זאת אומרת שכשהשמש זורחת נוצר מסוג מסוים של אינטראקציה של חסד ה' עם המציאות – דרך השמש; עץ צומח הוא ביטוי אחר של אינטראקציה של חסד ה' – עם הזרע באדמה; וגם כשירד גשם זה סוג אחר של חסד ה'. כל אלו הם ביטויים של מלכות ה', והם באים לידי ביטוי בדרכים שונות, על פי הכלים בהם הם מתבטאים. זאת אומרת שיש "כלים מכלים שונים" (אסתר א,ז), שכל אחד מהם מבטא את החסד באופן שונה. ואם כן, עולם העשייה ובפרט גלגל המזלות ששופע ממנו דומם, צומח, חי, ומדבר הגשמי מאוד כידוע. יש את 'הכוחות שבגלגל', שאלו הכוחות הפיזיים

הרי אי אפשר לומר שנלקח חיות שר שבגלגל מכלי החסד שבמלכות דאצילות הראשון, שהרי אין לו ערך כלל לאור החיות העליונה כו'. אלא נלקח בבחינת דרועא ימינא, שהוא על דרך משל חיות אבר היד, שהחסד שבו כפעולה גשמיות לגבי כלי החסד שבלב כו'. ונמצא עולם הבריאה מכלי הפנימי של אור החסד שבלב מלכות כו', ועולם העשייה מכלי השלישי, והיינו מבחינת ידיים עליונים, כמו שכתוב: "אף ידי יסדה ארץ" כו', "ידיך עשוני" כו', ודי לחכימא. והנה ידוע ממשל הבל הדבור שמתחלק על ידי החמישה מוצאות הפה, שהם אחת"ע מהגרונ כו', והיינו אותיות מנצפ"ך, שמפרידים אותם, ואם לא היה זה הפירוד היה רק קול פשוט ולא היה כח במקבל לקבל איזה שכל מהדבור כו'.

שאלו הן הידיים של מעלה. וכמו שגם כתוב: "ידיך עשוני ויכונוני" כו' (תהילים קיט, עג), ודי לחכימא. הכוחות הללו הן כמו הידיים לגבי האדם: הידיים הן לא עצמיות הנפש, אלא הן כלים שבהם הדברים הפנימיים שבנפש באים לידי ביטוי. זאת אומרת שכשמדובר על הידיים של מעלה הכונה היא לא למהות העליונה, אלא לכוחות שהם הידיים שפועלות בתוך דברים.

כפי שכבר נאמר לפני כן, היד היא בעצם אמצעי ביצוע, מדיום עבור כוח יותר גבוה ויותר מופשט. הכוח הזה עובר בתור דחף ליד ואז היא פועלת בצורה מסוימת, ומעבר לכך יש לה גם אופן מסוים של פעילות כיוון שהיא באה במגע ומתקשרת עם כל החומרים הגשמיים שסביבה. גם בעולמות העליונים יש אותו דבר: ישנם כוחות עליונים שפועלים בתוך העולם, וגם הם צריכים לרדת דרגה אחר דרגה כדי לבטא את זה ש-"עולם חסד יבנה". העולם לא נבנה באופן ישיר על ידי החסד, כמו שגם בעולם שלנו הדברים לא נבנים במישרין על ידי החסד. אנחנו בונים דברים על ידי מעבר בין דרגות שונות, מהכוונה הפנימית של המחשבה או

יגדלו ויצמחו. אנחנו לא מצפים שהמלאך הזה יעשה מופתים גדולים, אבל הוא זה שמחיה את העשב הקטן הזה.

לגבי אותו מלאך, אומר אדמו"ר הזקן: הרי אי אפשר לומר שנלקח חיות שר שבגלגל מכלי החסד שבמלכות דאצילות הראשון. אי אפשר לומר שהחיות שלו מגיעה ממש מהמלכות שבאצילות, שהרי אין לו ערך כלל לאור החיות העליונה כו'. מה הקשר של המלאך שמחיה את תפוח האדמה, עם כל חשיבותו, למלכות דאצילות? קצת קשה לראות אותו יושב בשמים ונותן חיות לתפוח האדמה, ואם כך – מהיכן יש לשר הזה חיות, ממה הוא חי? אלא הוא נלקח בבחינת דרועא ימינא, שהוא על דרך משל חיות אבר היד, שהחסד שבו כפעולה גשמיות לגבי כלי החסד שבלב כו'. יוצא שמכל דרגה ניתן לרדת לדרגה נוספת שנוצרת כתוצאה מהדרגה הראשונה, עד שמגיעים לדברים שפועלים, יוצרים ונמצאים בתוך העולם שלנו. ונמצא עולם הבריאה מכלי הפנימי של אור החסד שבלב מלכות כו', ועולם העשייה מכלי השלישי, והיינו מבחינת ידיים עליונים, שהם כמו שכתוב: "אף ידי יסדה ארץ" וימיני טיפחה שמיים" כו' (ישעיהו מח, יג),

יודעים לדבר מתוך הניסיון שלהם צריך ללמוד אותם: אם אתה רוצה לבטא דבר כזה וכזה, אז אתה צריך לשים את הלשון שלך בנקודה הזו ולנשוף בעוצמה מסוימת – ואז תצא לך האות ר' או האות ל', וכן הלאה. אבל כשילדים קטנים לומדים לדבר לא צריך להסביר להם בדיוק איפה לשים את הלשון, אלא לומדים מעצמם איך לעשות את זה.

והיינו, זה כמו שיש את **אותיות מנצפ"ך**, **שמפרידים אותם**, שהן חמש אותיות שכל אחת מהן מרמזת למוצא אחר של הפה, למרות שהן לא שייכות בעצמן לכל המוצאות. **ואם לא היה זה הפירוד היה רק קול פשוט**. אם לא היו את כל האמצעים והכלים של הדיבור, את כל המוצאות השונות, תמיד היה רק קול אחד פשוט. ואם לא היה בקול איזושהי מודולציה, הרי שגם לא היה כח במקבל לקבל איזה שכל מהדבור כו'. אם יש מישהו שכל מה שהוא מסוגל לעשות זה להשמיע געייה, אז הוא בעצם לא יכול להגיד מילים אלא רק להשמיע את הנשיפה הזו שלו, שהיא קול ההבל הבסיסי ביותר. אם הוא יכול לעשות איזושהי מודולציה, אז יכול גם להשמיע קול של צעקה – אבל בסופו של דבר, אי אפשר כל כך להבין מה הוא רוצה. מדוע? מפני שבשביל שהדיבור יוכל להיות שימושי, צריך לפרק אותו לחלקים שכל אחד מהם יכול לעמוד לחוד, ושכל חלק יצא בעוצמה מסוימת ובצורה מסוימת, ועל ידי כך יכולות להיווצר אותיות שונות שמרכיבות מילים שונות – שבסופו של דבר יוצרות את הדיבור.

מההרגשה הפנימית של הנפש עד לביטוי בכלי העשייה – שהוא בעצם היד, שהיא זו שיכולה לבצע דברים בתוך המציאות.

הפרדת הכוח העליון למספר כוחות

כעת עובר אדמו"ר הזקן לנקודה נוספת. והנה ידוע ממשל הבל הדבור. איך אנחנו בעצם מדברים? הכוח המניע של הדיבור הוא מה שנקרא ה-'הבל', כלומר נשיפת האוויר שהאדם מוציא מתוך הריאות, שהיא הופכת להיות דיבור. אבל איך הנשיפה הופכת להיות דיבור? אפשר שהנשיפה תהיה לעצמה, אבל זה לא דיבור; אז מה בעצם הופך את הנשיפה לדיבור? הנשיפה הופכת לדיבור על ידי זה שההבל מתחלק על ידי בדקדוק: **החמישה מוצאות הפה, שהם האותיות אחה"ע מהגרון כו'**. חמש מוצאות הפה הם: גרון, ח"ך, לשון, שיניים ושפתיים. לפעמים המוצאות הללו עובדים לבד ולפעמים ביחד, ומי שרוצה יכול לתרגל בעצמו ולראות שיש קולות שבאים מצירוף של שני מוצאות ויש קולות שבאים ממוצא אחד בלבד, וזה יוצר כל מיני הבדלים מהמקום ממנו הקולות יוצאים ובעוצמה שלהם. הדיבור שלנו בעצם מורכב מההבל שעובר מודולציה, וכך נוצרות המילים, והרבה יותר קל לראות את זה בכלי נשיפה: שם אפשר לראות בקלות איך על ידי זה שסותמים את החור הזה והזה הקול משתנה, מכיוון שהתוצאה של הנשיפה עוברת באופן אחר בכלי. אגב, כשצריכים ללמד אנשים לדבר, למשל אנשים חירשים, מכיוון שהם לא

ובוודאי אין זה הפירוד וההתחלקות בשביל המשפיע עצמו, שהרי הוא מבין השכל עמוק הרבה מכמו שצריך להשפילנה בדבור כו'. אך כדי תועלת המקבל השכל יפרידנה בחמישה מוצאות, ובאותיות ותיבות מחולקים קטנים כו', כדי שיוכל לקבל כו'.

כן על דרך זה החמש אצבעות שביד, הם החמש גבורות המחלקים ומפרידים את כחות פעולת העשייה שבעצם אברי היד, כדי שיהיה פעולת דבר פרטי כמו ציור וכתיבה, או נתינת יד לזולתו כו' – שאם לא האצבעות, אף על פי שכל כח הפעולה היה ביד בשלימות, אבל לא היה שום נפעל ממנה בפרטיו פרטי פעולת כו'. כי הפעולה גשמיות בציור או נתינה היא נפעלת מכח הפועל שביד, והרי זה בחינת מקבל מן המשפיע, על כן צריך להמשפיע בחינת חמש גבורות לחלק ולפרד כח השפע, בשביל תועלת המקבל שהיא פעולה הנפעלת, ודי לחכימא. וזהו ענין האצבעות למעלה, כמו שכתוב: "אצבע אלוקים היא", פירוש: מבחינת ידיים העליונים הנזכר לעיל, שהם כללות כוח פעולת חסד הגשמי להוות מאין ליש מציאות השרים, שהוא בחינת רוחניות הארבעה יסודות, יתפרדו ויתחלקו על ידי החמש גבורות שבאצבעות עליונים, שמחלקים כל שפע הפועל בנפעל כו', ודי לחכימא.

לבנות מילים ומשפטים בעלי משמעות. אילולי הפירוק הזה הקול לא היה יכול לעשות שום דבר, מכיוון שהוא היה נשמע כמו נהמה אחת ארוכה. יש כל מיני בעלי חיים שכנראה אין להם קול, או ששומעים את הקול שלהם לעיתים רחוקות. למשל, לג'רפה יש גרון ארוך, ואם היא הייתה שרה ייתכן שהיא הייתה עושה מודולציה טובה יותר משל הזמיר; אלא שהיא כנראה לא יודעת איך לעשות את זה והיא לא כל כך משמיעה קולות רגילים. הנקודה היא שהעניין של הדיבור ככלי מעבר ותקשורת בין דבר לדבר לא בנוי רק על זה שיש ריאה שמוציאה אוויר, אלא גם על זה שאחרי שהאוויר יוצא מהריאה הוא גם מחולק לחלקים. על ידי זה שההבל הזה מקבל צורות שונות והופעות שונות בחמשת מוצאות הפה, הוא הופך לדיבור שאיתו אפשר לתקשר.

ומוסיף אדמו"ר הזקן: ובוודאי אין זה הפירוד וההתחלקות בשביל המשפיע עצמו. כלומר, הפירוד שיוצר את המילים הוא איננו נחוץ לאיש המדבר – או למשפיע. מדוע? שהרי הוא מבין השכל עמוק הרבה מכמו שצריך להשפילנה בדבור כו'. אם אני חושב על משהו, אני לא זקוק למילים, מכיוון שבעצם המילים והדיבור הם ביסודו של דבר אמצעים של קומוניקציה, של קשר – אבל הם לא אמצעים ששייכים לאדם כשלעצמו. יכול להיות שאם מישהו ישב לבדו הוא יפסיק לדבר, מפני שבעצם אין לו בשביל מה לדבר. אך כדי תועלת המקבל השכל יפרידנה בחמישה מוצאות, ובאותיות ותיבות מחולקים קטנים כו', כדי שיוכל לקבל כו'. אם כן, הדיבור שלנו בנוי על זה שאנחנו יוצרים אותיות וצירופי אותיות, ועל ידי החלקים הנפרדים הללו אפשר

לחלק ולפרד כח השפע, בשביל תועלת המקבל. אם אני רוצה שמישהו יקשיב לי, אני צריך לחלק את הקול שלי לחלקים. באותו אופן, כדי שהיד שלי תוכל להשפיע, כדי שהיא תוכל לעשות משהו – אני צריך את האצבעות שלי, שגם הן מחלקות את כוח המעשה שיש ביד לחלקים. האצבעות בעצם לוקחות את הכוח הגולמי והגשמי שיש ביד, והן יוצרות ממנו כוחות נבדלים, שהצירוף והאיחוד ביניהם יכול לבנות איזושהי פעולה – שהיא פעולה הנפעלת, ודי לחכימא.

הדוגמאות הללו הן בעצם בשביל להסביר את העניין של היד של מעלה. גם היד של מעלה היא בעצם כוח אחד חדגוני, וכדי שהוא יעשה פעולה או עבודה מסוימת הוא צריך להתחלק, כלומר כדי שהיד הזו תפעל ותשפיע לאחרים היא צריכה גם כן לחלק את הכוח הראשוני לכמה כוחות אחרים.

וזהו ענין האצבעות למעלה, כמו שכתוב: **“אצבע אלוקים היא”** (שמות ח, טו), ומהן האצבעות של מעלה? פירוש, הן מגיעות מהכוח של בחינת ידיים העליונים הנזכר לעיל, שהם כללות כוח פעולת חסד הגשמי להוות מאין ליש מציאות השרים, המלאכים, שהוא בחינת רוחניות הארבעה יסודות, שהם יתפרדו ויתחלקו על ידי החמש גבורות שבאצבעות עליונים, שמחלקים כל שפע הפועל בנפעל כו', כל אחת ואחת מחלקת בעצמה, ודי לחכימא. אם כן, בשביל לעשות דבר מסוים אני צריך אצבעות, וכדי לעשות פעולה עוד

העניין של הדיבור הובא כאן כמשל ודוגמה לכך שלא תמיד הכוח הבסיסי יכול לפעול כשלעצמו, בלי שתהיה בו איזושהי חלוקה. הכוח הבסיסי הוא אומנם כולל ומחזיק בתוכו הרבה דברים, אבל זה לא אומר שהוא בהכרח יוכל לעשות משהו, להביא את עצמו לידי ביטוי. למשל, כדי שיהיה דיבור הקול נדרש לאיזושהי מודולציה. כן על דרך זה החמש אצבעות שביד, הם החמש גבורות המחלקים ומפרידים את כחות פעולת העשייה שבעצם אברי היד, כדי שיהיה פעולת דבר פרטי. למה יש לנו אצבעות? מפני שהאצבעות לוקחות את הכוח של היד ועושות בו מודולציה. זאת אומרת שכשם שיש את חמשת מוצאות הפה שעושות מודולציה להבל שיוצא מהריאות, כך חמש האצבעות יוצרת איזושהו מבנה או צירוף מסוים, ועל ידי זה היא בונה ויוצרת דברים. כמו למשל ציור וכתובה, כלומר מי שרוצה לצייר צריך להחזיק את האצבעות שלו בצורה מסוימת, או נתינת יד לזולתו כו' – שאם לא האצבעות, אף על פי שכל כח הפעולה היה ביד בשלימות, אבל לא היה שום נפעל ממנה בפרטיו פרטי פעולת היד כו'. מי שאין לו אצבעות לא יכול לעשות כל מיני דברים, הוא יכול לעשות רק כל מיני דברים מגושמים, מפני שאין לו את החלוקה – כפי שמי שלא יכול לחלק את הדיבור לחמש מוצאות הפה, בעצם לא יכול לדבר.

כי הפעולה גשמיות, הפעולה הגשמית בציור או נתינה היא נפעלת מכח הפועל שביד, והרי זה בחינת מקבל מן המשפיע, על כן צריך להמשפיע בחינת חמש גבורות

להתפעל מהם, ואפשר לראות איך הם לומדים להשתמש בידיים שלהם. הם לומדים את זה לאט-לאט, עד לגבול הדברים שהם יכולים לעשות לבד. כמו בכל דבר אחר, הלימוד מספיק עד לרמה מסוימת, אבל עבור פעולות יותר משוכללות עבר צריך ללכת ללמוד ולעשות תרגילים. למשל, כדי להקיש את הכפית בכוס הילד לא צריך ללמוד דבר והוא יכול לעשות את זה בכוחות עצמו, אבל כדי לנגן בפסנתר – הוא כנראה יצטרך להשקיע קצת יותר. הנקודה היא שהדיון כאן נוגע בעצם לכל העולמות, ולמרות שיש יחס מסוים בין העולמות אפשר לראות שככל שעולים למעלה הרי שרמת התחכום שיש בכל דבר ודבר הולכת ועולה – בהתאם לתוצאה שאמורה להיות שם. זאת אומרת שאם יש תוצאה מורכבת אז היא גם דורשת את ההתייחסות והלימוד המתאימים. לכן, גם אם הדברים עומדים ביחסים דומים אחד לשני, ואפשר לחלק גם למעלה וגם למטה לכוחות כלליים וכוחות פרטיים, הרי שהאופן שבו הדברים עובדים ורמת המורכבות והתחכום שלהם יכולה להיות שונה.

***

יותר פרטית ומסוימת החלוקה בין האצבעות עוד יותר נדרשת.

סיכום

עד כאן דובר דיברנו על ידיים, ציפורניים, שערות וכן הלאה – ממש תחושה של מכון יופי – ועל התפקיד של כל אחד מהם ועל מה שהם עושים. אדמו"ר הזקן גם דיבר על כך שכשם שהדברים הללו פועלים בצורה מסוימת ובאופן מסוים למטה, כך הם גם פועלים למעלה. זהו בעצם המודל של "מבשרי אחזה אלו-ה" (איוב יט, כו), שמדובר עליו בהרבה מאוד מקומות. אנחנו אמנם לא מודל מושלם, אבל זה איזשהו מודל שבעזרתו אפשר להבין מה שקורה למעלה. הרבה פעמים מה שקורה למעלה מתואר באותן המילים של מה שקורה למטה, ולכן על ידי זה שמבינים כיצד הדברים עובדים ב-'בשרי', כיצד הדברים מתרחשים אצלנו בעולם באופן כללי, אפשר להבין את היחסיים הבסיסיים והכלליים בין הפועל והנפעל, בין הכוח הפרטי לכוח הכללי, בין האצבע והיד – שהם בעצם סוג אחד של יחסים שהוא בא לידי ביטוי ברמות שונות; לא בידיים שלי, אלא בידיים אחרות.

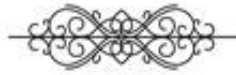
רק להעיר לגבי העניין הזה: להסתכל על תינוקות זה דבר מאוד מלבב, ואפשר ממש

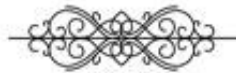

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מזדפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

